

Egzamin ósmoklasisty

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu z języka polskiego po ósmej klasie

Praca z tekstem nieliterackim: Wiesław Łukaszewski „O Odwadze”

Zdarza się, że słyszymy o ludziach, którzy bez chwili zastanowienia rzucają się w ogień czy burzliwy nurt rzeki. Niektórzy z zazdrością myślą o ich odwadze. Rodzi się jednak pytanie: „Czy to jest odwaga?”.

Odwaga jest bliźniaczą siostrą strachu. Żeby być odważnym, trzeba najpierw poczuć obawę. Trzeba tego strachu posmakować, trzeba się z nim pomęczyć. Strach każe unikać niebezpieczeństwa, wycofywać się, uciekać, ale inne powody skłaniają ludzi do działania, do zrobienia czegoś, co może być w następstwie kosztowne lub nawet groźne. Odwaga jest więc aktem wyboru, ponieważ wiąże się z decyzją o pokonaniu strachu w imię jakiejś cennej wartości.

Niezapomniana Irena Sendlerowa 1 dobrze wiedziała, co robi. Wiedziała, co się stanie z nią, z jej najbliższymi, gdy wyjdzie na jaw, że ratuje żydowskie dzieci. Dokonała wyboru. Czy się bała? Strach – jak sama mówiła – był nieodłącznym towarzyszem jej życia przez wiele lat, ale potrafiła sobie z nim poradzić.

Kinga Baranowska jest chlubą światowej himalaistyki. Odważnie wspina się na najwyższe szczyty Ziemi. Czuje jednak respekt przed górami, bo wie, że jest się czego bać. Mówi, że jeśli przestanie się bać, przekroczy granice dopuszczalnego ryzyka. Trzeba bowiem poczuć strach, by w pełni świadomie zdobyć się na odwagę.

Często jednak odwaga myli się ludziom z brawurą², z deficytem³ wyobraźni czy wręcz głupotą. Każdego roku wielu takich „odważnych” decyduje się na tragiczne w skutkach skoki do wody z wysokiego brzegu lub mostu. Każdego dnia tacy „odważni” kierowcy giną w wypadkach, raniąc lub zabijając także innych ludzi. Nie boją się. Myślą, że są odważni, bo o odwadze według nich świadczy podjęcie lekkomyślnego działania, które staje się ważniejsze od skutków, od bilansu zysków i strat. Powtórzmy więc pytanie: „Czy to jest odwaga?”.

Warto się zastanowić, czym naprawdę jest odwaga. A może odwaga to szczególny rodzaj ostrożności?

Na podstawie: Wiesław Łukaszewski, *Odwaga*, „Charaktery” 2010, nr 9.

1 Irena Sendlerowa – polska działaczka społeczna; podczas okupacji niemieckiej członkini Rady Pomocy Żydom „Żegota”. Wraz ze współpracownikami wyprowadziła z warszawskiego getta i uratowała od zagłady około 2,5 tys. dzieci żydowskich. Za ten czyn izraelski instytut Yad Vashem przyznał jej tytuł Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

2 Brawura – lekceważenie niebezpieczeństwa, skłonność do popisywania się (zwłaszcza odwagą).

3 Deficyt – niedostateczna ilość czegoś, niedobór.

Zadanie 1

Uzupełnij poniższe zdania w taki sposób, by powstało streszczenie tekstu „O odwadze”.

Tematem tekstu jest

.....

W swoich rozważaniach autor podkreśla

.....

i dochodzi do wniosku

.....

Zadanie 2

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

A. Odwagą wykazuje się człowiek, jeśli przełamuje strach, aby uczynić coś istotnego.

B. Odwagą wykazuje się człowiek, który podejmuje ryzyko, ponieważ w ogóle nie odczuwa strachu.

Zadanie 3

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Cechą, która może być często mylona z odwagą jest

A. cwaniactwo.

B. przebiegłość.

C. ryzykanctwo.

Zadanie 4

Uzupełnij notatkę.

Prawdziwa informacja odnosząca się do postaw reprezentowanych przez Irenę Sendlerową i Kingę Barańską jest zawarta w punkcie

A. Strach to główny bodziec do działania obu kobiet.

B. Postawa obu kobiet wymagała zmierzenia się ze strachem.

C. Dla obu kobiet ryzyko stało się celem nadrzędnym.

Zadanie 5

Na podstawie ostatniego akapitu podaj dwa przykłady brawurowego zachowania.

Przykład 1

.....

Przykład 2

.....

Zadanie 6

Jaką funkcję spełnia dwukrotnie postawione w tekście pytanie: Czy to jest odwaga?

- A. Umożliwia autorowi zdefiniowanie odwagi.
- B. Ma zachęcić czytelnika do przemyślenia postawionego problemu.
- C. Dowodzi lekceważenia odważnych zachowań przez autora tekstu.

Zadanie 7

Odwaga cywilna – odwaga wypowiedziania własnych przekonań niezależnie od panującej opinii lub demonstrowania pewnych postaw, bez względu na możliwość ujemnych dla siebie konsekwencji.

Rozstrzygnij, w którym z poniższych zdań wyrażenia „odwaga cywilna” użyto niezgodnie z jego definicją słownikową. Zaznacz F przy zdaniu fałszywym.

1. Miał odwagę cywilną i zawsze mówił to, co myślał, nawet jeśli mogło się to dla niego skończyć źle.
2. Trzeba odwagi cywilnej, żeby stanąć w obronie kolegi, któremu wszyscy w klasie dokuczają.
3. Zabrakło mu odwagi cywilnej, żeby wejść do ogrodu, po którym biegał groźny pies.

Zadanie 8

W wypowiedzeniu ‘Niektórzy z zazdrością myślą o ich odwadze’ wyraz ‘niektórzy’ jest A/B i pełni funkcję C/D.

- A. przymiotnikiem.
- B. zaimkiem.
- C. przydawki.
- D. podmiotu.

Zadanie 9

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Wyraz ‘najwyższe’ to

- A. przysłówka w stopniu najwyższym.
- B. przymiotnik w stopniu najwyższym.
- C. przymiotnik w stopniu wyższym.

Zadanie 10

Na podstawie poniższej informacji uzupełnij notatkę.

Młodzi harcerze przeprowadzają m.in. akcję wpuszczania gazu do luksusowego lokalu „Adria”, w którym bywają Niemcy, uczestniczą w drukowaniu i kolportażu ulotek oraz konspiracyjnej prasy. Jednocześnie prowadzą działalność samokształceniową – organizują tajne komplety (nielegalne nauczanie), dyskusje polityczne, wycieczki, poranki kulturalne.

Autor

.....

Tytuł

.....

Główni bohaterowie

.....

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

Tematem tekstu jest **odwaga**.

W swoich rozważaniach autor podkreśla, że **bardzo często odwaga mylona jest z brawurą**. i dochodzi do wniosku, że **ludzie odważni są też odpowiedzialni i zdają sobie sprawę z konsekwencji swojego postępowania**.

Zadanie 2

A. P

B. F

Zadanie 3

C

Zadanie 4

B

Zadanie 5

Przykład 1: skoki do wody w niedozwolonym miejscu.

Przykład 2: wypadki samochodowe będące wynikiem brawurowej jazdy.

Zadanie 6

B

Zadanie 7

3 F

Zadanie 8

B D

Zadanie 9

B

Zadanie 10

Autor: Aleksander Kamiński

Tytuł: „Kamienie na szaniec”

Główni bohaterowie: Rudy, Alek, Zośka